

Tööleht “Teismeliste keel”

Tere tulemast projekti “Teismeliste keel Eestis” (TeKE) videoloengusse!

Sinine tööleht aitab sul kinnistada loengus kuuldu. Tööleht sisaldab mitmesuguseid kirjalikke ja arutelüülesandeid, samuti lisäülesandeid ning loengus kasutatud mõistete seletusi. Tööleht sobib kasutamiseks alates 7. klassist.

Küsimuste korral võtta ühendust Tartu ülikooli teismeliste keele uurimisrühmaga: teke@ut.ee.

Mõisted (tähestikulises järjekorras) ja nende tähendused	
andmed tekstiline või arvuline info kellegi või millegi kohta	lühend sõna või väljendi lühendvorm (nt <i>lih, jh</i>)
emoji/emotikon/tujukuju veebisuhtluses kasutatav piltmärk	netikeel internetis/veebis kasutatav keel
empiiriline põhineb tõendatavatel andmetel	noortekeel keel, mida kasutavad noored, ennekõike teismelised
helisalvestis andmekandjale (nt diktofonile) jäädvustatud hääl, heli	rahvateadus andmete kogumise viis, kus andmeid koguvad peamiselt uuritavad ise
intensiivistajad omadus- ja mäarsõnade juurde kuuluvad sõnad, mis muudavad sõna omadust või määra (nt <i>täiega, rets</i>)	register kasutuskeskne keelevariant, mida iseloomustab eripärane sõnavara, lauseehitus jne (nt sisuloojate keel)
järjeotsimine sobiva sõna või väljendi otsimine, millele eelneb pausi täitev häälightsus (nt <i>ee, mm</i>)	representatiivne mingit kogumit hästi esindav
keelekorpus kirjalikest või suulistest tekstidest koosnev andmekogu	släng mingile sotsiaalsele rühmale omane keele kasutamise viis, avaldub peamiselt eripärasel sõnavaras
kiirsuhtlusäpp mobiili- või arvutirakendus, mis võimaldab vahetut suhtlust vestluspartneriga (nt Facebook Messenger või Snapchat)	suhtluspartikkel suhtluses eri ülesandeid täitev sõnarühm (nt <i>mhm, noh, jajah</i> jt)
kirjalik keel keel, mida kirjutatakse	suuline keel keel, mida kõneldakse suuliselt
koodivahetus kahe või enama keele(variandi) vahelduv või kooskasutus ühes lauses või vestluses	transkribeerimine suulise kõne viimine kirjalikule kujule
kvotatiiv tsitaatsõna, mille kaudu vahendatakse kas enda või kellegi teise öeldut või mõeldut (nt <i>nagu</i>)	tšätikeel kiirsuhtlusrakendustes kasutatav keel
	vandesõna sõna, mida kasutatakse tugevate emotsioonide väljendamiseks (nt <i>kurat</i>)
	vestlusfunktsioon ülesanne, mida sõna täidab vestluses (nt <i>emotsioonide väljendamine</i>)

ÜLESANDED (Täida videoloengu ajal)

Ülesanne 1: Mida uurib keeleteadus? Vaata videot ja täida lüngad.

Keeleteadus uurib kõike, mis on seotud

.....

Keeleteadus uurib näiteks keele,,

.....,,,

..... ja Seejuures on keskmes

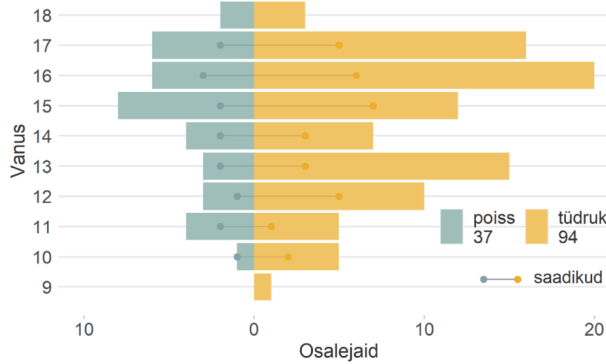
..... ehk see, kuidas inimesed päriselt räägivad, kirjutavad ja keelest aru saavad.

Ülesanne 2: Mis iseloomustab noortekeelt? Aruta kõigepealt pinginaabriga, seejärel klassiga.

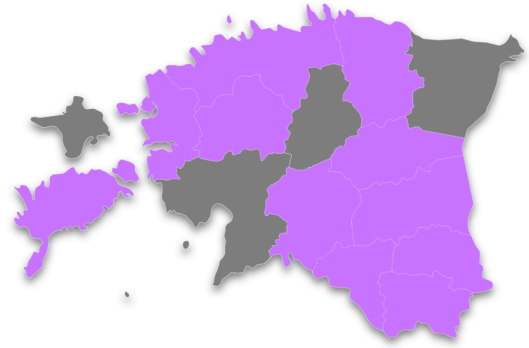
Täienda räägitu põhjal mõistekaarti, vajadusel lisa nooli juurde.

Ülesanne 3: Tutvu järgmiste joonistega ning vasta jooniste all olevatele küsimustele.

Joonis 1. TeKE projektis osalejate sugu ja vanus

Joonis 2. TeKE projektis osalejate elukoht

1) Mis vanuses noori osales projektis kõige rohkem? Arutle, miks just sellest vanusest.

.....

.....

.....

.....

2) Kas projektis osales rohkem tüdrukuid või poisse? Miks see võis nii olla?

.....

.....

.....

.....

3) Mitmest maakonnast olid osalejad pärit? Millised maakonnad ei osalenud projektis?

.....

.....

.....

Ülesanne 4: Koosta ise noortekeele sõnastik. Nimeta neid sõnu, mida kasutad koos sõpradega. Võrdle oma sõnastikku teiste klassikaaslastega.

Sõna	Tähendus

Ülesanne 5: Täienda allolevat tabelit. Mis on tšätikeelel ühist suulise keelega? Mille poolest sarnaneb tšätikeel kirjalikule keelele?

Tšätikeele sarnasused...	
... suulise keelega	... kirjaliku keelega

LISAÜLESANDED* (Täida pärast videoloengut)

Lisaülesanne 1*: Loe läbi allolev suuline vestluskatkend. Leia ja jooni alla kõik tekstis esinevad ingliskeelsused. Võrdle oma leide pinginaabriga. Aruta kogu klassiga, miks kasutatakse ingliskeelseid sõnu eestikeelses vestluses.

Ann: *ja see oli nagu, täiega see vaib oli nagu mu papsi ja selle vahel oli täiega khuul esiteks, mu paps tahtis nagu kätt suruda*

Kadri: *mhmh*

Ann: *või, või nagu*

Kadri: *patsu*

Ann: *hai faivi teha on ju*

Kadri: *jah patsu*

Ann: *aga see tahtis rusik-, või nagu, nagu fist bampi teha*

Kadri: *mhmh*

Ann: *ja see oli nii avkvard see käis mingi mitu korda ma olin nagu et okei lihtsalt tehke midagi palun mul on nii ebamugav siin praegu*

Lisaülesanne 2*: Tutvu allolevate suulise ja tsätikeele näidetega. Tõmba joon alla videoloengus nimetatud suhtluspartiklitele. Arutle klassis, mis ülesannet mingi partikkel igas lauses täidab.

- 1) *ei no see lihtsalt kõlas nagu sarkasm*
- 2) *ma ei saa nendest lugemistest mitte midagi aru mul kaob jä-, järg ära ma nagu lõpetan kuidagi lõpetan kuidagi süvenemise nagu loen seda teksti aga nagu*
- 3) *nagu kuidagi et sa saad nagu need nädalad kus sul ongi täiesti vaja mingi minna kuskile või mingi muud värki et saad nagu võtta mingi vabaks*
- 4) *nüüd vajuta t t e kaldkriips register jaa pane mingi parool tühik*
- 5) *kõik hakkasid mingi Facebookis sõbrakutseid saatma ja mingi Instas asju*
- 6) *nagu peale meid tulevadki mingi sellised mingi, nagu väga kahtlased inimesed*